

ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному глобальному економічному середовищі розвиток країн потребує постійних інвестицій, незалежно від їхнього економічного статусу. Залучення зовнішніх інвестицій стає ключовим фактором для подальшого просування країни вперед і збереження конкурентоспроможності в глобальному ринковому середовищі. Глобалізація в сучасному світі сприяє зростанню взаємодії між країнами, що відкриває нові можливості для розвитку та співпраці. Термін «інвестиційна привабливість» стає ключовим фактором у визначенні конкурентоспроможності країни і відображає рівень її привабливості для інвесторів. Використання цього індикатора сприяє розвитку різних секторів економіки, створенню сприятливих інституційних умов та росту підприємництва.

Після огляду наукових джерел як вітчизняних, так і зарубіжних, що стосуються інвестиційної привабливості та факторів, які на неї впливають, було сформульовано таке визначення. Інвестиційна привабливість - це комплекс факторів, включаючи інституціональні, економічні, інфраструктурні та соціально-психологічні, які створюють умови для повернення нових ресурсів та їх ефективного використання державою.

В умовах воєнного стану, стрімкого розвитку технологій та жорсткої конкуренції на світовому ринку, інновації стають ключовим фактором успіху для будь-якого підприємства. Україна, з її значним науковим та інженерним потенціалом, має всі шанси стати центром інноваційного розвитку. Проте, реалізація амбітних проектів потребує значних капіталовкладень, які не завжди можуть бути забезпечені лише за рахунок вітчизняних джерел. У цій ситуації залучення іноземних інвестицій стає необхідною умовою для втілення інноваційних задумів у життя.

За допомогою аналізу статистичних даних щодо іноземних інвестицій можна провести оцінку, щодо секторів економіки України, які є найбільш привабливими для інвестування, а також визначити джерела та характер інвестицій. Наш аналіз ґрунтується на дослідженні динаміки прямих іноземних інвестицій в українську економіку.

Прямі іноземні інвестиції відображають довгострокові вкладення матеріальних ресурсів з боку зарубіжних компаній у економіку країни. Ці вкладення спрямовані на створення та розвиток підприємств, а також на придбання статутного та акціонерного капіталу. Один із показників, який відображає зміну рівня довіри міжнародних інвесторів і оцінює рейтинг країни, - це динаміка прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Загальна тенденція залучення іноземних інвестицій до України характеризується нестабільністю. На малюнку можна побачити щоквартальний графік надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України за останні 10 років.

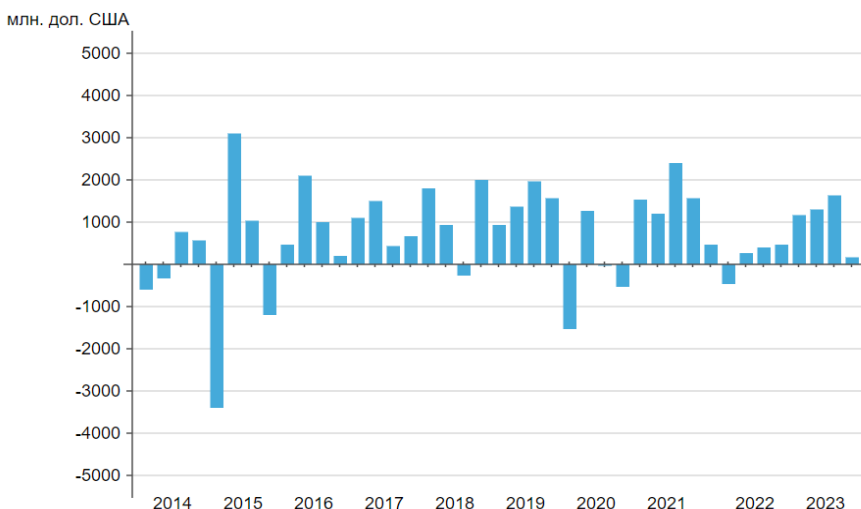

Рисунок 1 – Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України за 2014-2023 рр. [4]

Протягом вказаного періоду прямі зарубіжні інвестиції в Україну мали різноманітні тенденції, які були обумовлені різними чинниками. Наприклад, конфлікт з Росією у 2014 році суттєво позначився на інвестиційному кліматі, призводячи до різкого зменшення інвестицій. Проте через два роки

спостерігалось поступове відновлення інвестиційної активності, оскільки Україна впроваджувала реформи для поліпшення інвестиційного клімату та зміцнення макроекономічної стабільності. Взагалі, тенденція розвитку прямих зарубіжних інвестицій в Україні формувалася під впливом різних етапів економічного та політичного розвитку країни, а також зовнішніх факторів, таких як глобальні фінансові кризи та конфлікти.

На даний момент Україні не вдалося навіть досягти рівня економічного розвитку, який був у 2010 році. Нашій країні потрібно активізувати залучення інвестиційних ресурсів для внутрішнього ринку та національної економіки, оскільки внутрішніх інвестиційних ресурсів недостатньо для забезпечення стійкого довгострокового зростання.

Україна прийняла нормативно-правову основу, що регулює питання оцінки привабливості інвестиційних проектів з великими інвестиціями. У законодавстві встановлено визначення інвестиційного проекту з великими інвестиціями (відповідно до Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів з великими інвестиціями в Україні») [5].

Крім цього, при аналізі прямих зарубіжних інвестицій важливо розглянути Індекс привабливості інвестицій в Україні, який відбирається Європейською Бізнес Асоціацією (ЄБА) починаючи з 2008 року. Цей індекс формується після опитування представників бізнесу, використовуючи шкалу оцінок, де 1 бал - дуже низькі перспективи для інвестицій, 3 - нейтральна позиція, 5 - дуже високі перспективи для інвесторів. З аналізу видно, що найвдалішими роками були 2010, 2017 та 2018. Проте у 2019 році Індекс інвестиційної активності почав падати, а в 2023 році досяг значення 2,48, головним чином через негативний вплив пандемії Covid-19 та повномасштабної війни на території України [1].

Важливо зазначити, що у зв'язку зі зростанням конфлікту оцінка керівників підприємств щодо інвестиційного середовища в Україні погіршилася. Кількість тих, хто вважає середовище несприятливим, зросла у десятки разів - з 5% до 53% за останні півроку. Ще 34% вважають ситуацію досить загрозливою. Тільки 9% керівників вважають інвестиційний клімат нейтральним, а 4% - сприятливим. Незважаючи на конфлікт, 91% компаній планують залишитися на українському ринку, і 55% розглядають можливість інвестування в Україну, навіть у воєнний час [1].

Такі організації як «Doing Business», «Moody's Investors Service» та «The Global Competitiveness Index», проводять міжнародну оцінку інвестиційної привабливості різних країн. Вони використовують свої власні рейтингові шкали, але загальні оцінки зазвичай коливаються від найвищого рівня AAA до найнижчого D.

Згідно з даними цих рейтингових агентств, Україна не вважається привабливим напрямком для інвестицій через високий ризик неплатоспроможності. Інвестиції в українські облігації визначаються як вкрай спекулятивні за оцінками Moody's та Fitch (Ca та Cc відповідно), але мають помірний ризик за оцінкою Standard & Poor's (CCC) [2].

Варто відмітити, що до початку повномасштабного вторгнення росії, оцінки інвестиційного ризику України були вищими, свідчачи про менший ризик неплатоспроможності. Наприклад, на 24 лютого рейтинги були наступними: Standard & Poor's – B, Moody's – B3, та Fitch – B [2].

Отже, після проведеного аналізу сучасного стану України виявлено, що інвестиційна привабливість країни потребує значної уваги та вдосконалення. Кризова ситуація, з якої Україна не вдалася повністю відновитися після пандемії COVID-19, ще більше погіршилася через повномасштабне вторгнення росії у 2022 році. Крім того, до початку пандемії існували серйозні проблеми в інвестиційному кліматі України, які також можуть відлякати потенційних інвесторів.

На сьогоднішній день інвестиційний ландшафт України можна охарактеризувати як недостатньо стабільним та привабливим, і ми бачимо тенденцію до його погіршення. Однак, незважаючи на ці виклики та перешкоди, Україна відкриває цінні можливості для зарубіжних інвесторів. Високий рівень кваліфікації робітників, доступ до природних ресурсів, активна економічна реформа та стратегічне місцезнаходження - це лише кілька переваг, які можуть привернути увагу інвесторів.

Однак, для забезпечення стабільного розвитку інвестиційної привабливості, Україні потрібно реформувати свою економіку та вдосконалювати бізнес-середовище. Для цього, насамперед, потрібно завершити війну, а потім вдосконалити правову систему, боротися з корупцією, захищати права інтелектуальної власності, а також сприяти підприємництву та інноваціям.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації. URL: <https://eba.com.ua/> (дата звернення: 05.03.2024).
2. Офіційний сайт World Government Bonds. URL: <http://www.worldgovernmentbonds.com/credit-rating/ukraine/> (дата звернення: 05.03.2024).
3. Тимошенко Н., Вишнеvsька А. Аналіз інвестиційної привабливості економіки України. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. 2023. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/272016>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.gov.ua> (дата звернення: 05.03.2024) (дата звернення: 05.03.2024).
5. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів з великими інвестиціями в Україні» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 05.03.2024).